

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตย ในอันที่จะทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ เข้าใจระบบการเมือง และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลทั้งด้านงบประมาณ กำลังคน และเวลาดำเนินงาน ทั้งสามารถตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นได้โดยตรง ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น ดังนั้นในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จะกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ท้องถิ่น มีบทบาทในการกำหนดอนาคตของชุมชนด้วยตนเอง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นรัฐธรรมนูญที่เน้นการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการปฏิรูปการเมืองของประเทศโดยมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ถึง 10 มาตรา เช่น มาตรา 78 “รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น” มาตรา 282 กำหนดว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น” มาตรา 284 ซึ่งมีความสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นบัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง การจัดการศึกษา และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ”

นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2506 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้โอนงานการจัดการศึกษาในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลให้ท้องถิ่นคือ เทศบาลเป็นผู้ดำเนินการ โดยมอบให้กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบทางวิชาการ และกระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบด้านธุรการ ในทางปฏิบัติกระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้ดำเนินการออกพระราชบัญญัติประถมศึกษาระเบียบเกี่ยวกับการจัดเด็กในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

ระเบียบเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน หลักสูตร สื่อ และการประเมินผล ส่วนกระทรวงมหาดไทยจัดดำเนินการในด้านพัฒนาบุคลากร การสนับสนุน งบประมาณ เป็นต้น ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายให้กรมการปกครอง ในฐานะที่ต้องรับผิดชอบการปกครองท้องถิ่น เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ และกรมการปกครองได้จัดตั้งหน่วยงานสำหรับดำเนินการในเรื่องการจัดการศึกษาของเทศบาลเรียกชื่อว่า "สำนักบริหารการศึกษาลocal ส่วนท้องถิ่น"

การจัดการศึกษาลocal ส่วนท้องถิ่นของเทศบาลและเมืองพัทยา ซึ่งมีสำนักบริหารการศึกษาลocal ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยจัดดำเนินการสนับสนุนให้แต่ละเทศบาลจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีคุณธรรม ภายใต้คำขวัญที่ว่า "วินัยดี มีวิชา กีฬาเด่น เป็นโรงเรียนของชุมชน" เป็นคำขวัญที่ให้ไว้ในระดับโรงเรียนสังกัดเทศบาล และเมืองพัทยา "เด็กเล็กเบิกบาน วิชาการก้าวหน้าเยาวชนพัฒนา ปวงประชาร่วมใจ" เป็นคำขวัญที่ให้ไว้กับเทศบาลและเมืองพัทยา "มีวินัย ใฝ่วิชา ร่วมใจพัฒนา สร้างศรัทธามวลชน" เป็นคำขวัญที่ให้ไว้กับบุคลากร (กรมการปกครอง 2538 : 112) การบริหารการศึกษารวมของโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาให้บรรลุเป้าหมายภายใต้คำขวัญดังกล่าวขึ้นอยู่กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องคือผู้บริหาร และพนักงานครูเทศบาล โดยเฉพาะพนักงานครูเทศบาลให้มีความพึงพอใจให้ปฏิบัติงานสำเร็จรวดเร็วตามกำหนดเวลา มีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่และได้รับผลตอบแทนอย่างคุ้มค่า

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานเป็นสภาพทางจิตใจหรือความรู้สึกของบุคคลในองค์การที่มีต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาและบรรยากาศของหน่วยงาน การที่จะเกิดความพึงพอใจมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจที่อยู่ในองค์การนั้นๆ ถ้าองค์การใดมีปัจจัยที่เป็นเครื่องจูงใจมาก บุคคลที่อยู่ในองค์การนั้นๆ ย่อมเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมาก เพราะแรงจูงใจในการปฏิบัติงานนั้น เป็นการสร้างส่วนประกอบเพื่อเป็นการโน้มน้าวจิตใจ ให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกผูกพันอยู่กับงาน อยากปฏิบัติงาน ทุ่มความสามารถเพื่องาน มีความเต็มใจที่จะใช้พลังในการปฏิบัติงานให้องค์การประสบความสำเร็จ ครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยามีฐานะเป็นพนักงานครูเทศบาล โดยรับค่าตอบแทนจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ และถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (เทียม อรรถวิเศษ, 2521 : 429) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับครูที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่มีฐานะเป็นข้าราชการครูแล้ว ครูสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยามีฐานะศักดิ์ศรีด้อยกว่าครูสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีตัวแทนครูเป็นคณะกรรมการในการบริหารสามารถดำรงตำแหน่งสูงสุดถึงปลัดกระทรวงหรืออธิบดี แต่พนักงานครูเทศบาลดำรงตำแหน่งสูงสุดเพียงหัวหน้ากอง ผู้อำนวยการกองการศึกษา หรือผู้อำนวยการสำนักการศึกษา อำนาจ

เบ็ดเสร็จอยู่ที่นายกเทศมนตรีเพียงคนเดียว ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล (สงวน ชินวงศ์, 2533 : 2)

ในการประชุมสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา ของศึกษานิเทศก์เทศบาลในเขตการศึกษา 3 ได้สรุปปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนเทศบาล ในเขตการศึกษา 3 ไว้ว่า เป็นปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอนซึ่งขาดเทคนิคและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในการปฏิบัติงาน และปัญหาเกี่ยวกับเรื่องกระบวนการและวิธีสอนที่ไม่ปรับปรุงหรือประยุกต์ ให้ทันสมัยของพนักงานครูเทศบาล (สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น, 2539 : 44)

พนักงานครูเทศบาลนครนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานไม่เต็มความรู้ความสามารถ สังกัดได้จากข้อมูลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลและ เมืองพัทยา ปีการศึกษา 2541 และปีการศึกษา 2542 ของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยเฉพาะข้อมูลด้านบุคลากรพบว่าการพัฒนาบุคลากรครูยังไม่ค่อยมีและไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่อง ต้องมีการปรับปรุงระบบการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนขั้นเงินเดือน การเลื่อนระดับ การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง โดยให้พิจารณาตามหลักคุณธรรม จากความรับผิดชอบในหน้าที่ ครูขาดขวัญกำลังใจในการทำงานและขาดเอกสารระเบียบหนังสือสั่งการที่ ให้ความรู้ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงานของครู เป็นเหตุให้เกิดความผิดพลาดในการทำงาน และจากผลการประเมิน ภายในด้านประมวลผลมิติบรรยากาศของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช เป็นการชี้ให้เห็นว่าพนักงานครูเทศบาลไม่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของสมพงษ์ จิตระดับ (2538 : 3) ที่พบว่ามียุติภัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่ทำให้ครูทำงานไม่เต็มที่ สถานภาพและรายได้ตกต่ำไม่เพียงพอ ถูกทอดทิ้งละเลยจากผู้บริหาร ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการโยกย้ายสถานที่ทำงานและการพิจารณาความดีความชอบ ปัญหาดังกล่าวเป็นสภาพที่พนักงานครูเทศบาลกำลังประสบอยู่ รวมทั้งปัญหาคุณภาพทางการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ซึ่งเห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับ ชั้นต่างๆ ส่วนใหญ่สูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยไม่มากนัก ทั้งๆ ที่ทรัพยากรอย่างอื่นที่สนับสนุนในการจัดการศึกษามีอย่างเพียงพอ

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จึงมีความเห็นว่าปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนโดยเฉพาะขวัญกำลังใจและความพึงพอใจของบุคลากรของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนตระหนักในความสำคัญของบุคลากรด้วยความ เชื่อที่ว่า "คนเป็นหัวใจของความสำเร็จทั้งปวง" จึงจำเป็นต้องหาวิธีการโน้มน้าวจิต

ใจของผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานให้เกิดกำลังใจและพลังศรัทธาสاميةคิในการทำงาน เพื่อให้ได้ทั้งงานและน้ำใจ การบริหารงานบุคคลจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและยุ่งยากที่สุดเพราะตามหลักการทั่วไปในการบริหารนั้นแม้ว่าจะมีงบประมาณให้อย่างเพียงพอ มีการจัดองค์การและการบริหารงานที่ดีมีวัตถุประสงค์และอุปกรณ์ต่างๆอย่างพร้อมมูลเพียงใดก็ตามถ้าผู้ปฏิบัติไม่มีคุณภาพด้อยความสามารถก็จะมีผลให้การดำเนินงานขององค์การล้มเหลวโดยสิ้นเชิง ในทางตรงกันข้ามถ้าคนในองค์การมีคุณภาพมีความสามารถแม้ว่าปัจจัยอื่น ๆ จะไม่เพียงพอคนก็ยังสามารถผลักดันให้การดำเนินงานไปด้วยดี (กิริพล วัฒนประดิษฐ์ 2525 : 69) การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) ที่ต้องอาศัยหลักวิชาและต้องนำหลักวิชานั้นมาดำเนินการปฏิบัติอย่างเป็นศิลป์ (Art) ผสมผสานกันให้ได้ผลตามจุดหมายโดยเฉพาะการใช้คนให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลนั้นยังไม่เป็นการเพียงพอ หากแต่จะต้องทำให้ผู้ปฏิบัติงานบังเกิดความพึงพอใจและมีความสุขกับผลสำเร็จของงานที่ปฏิบัติงานด้วย เหตุนี้ผู้บริหารจึงต้องพยายามศึกษา และใช้ความรู้ความสามารถและศิลปะต่างๆ ด้าน เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ได้ทั้งงานและน้ำใจพร้อมกัน การเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำงานจะทำให้แต่ละคนมีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เป็นการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานรวมถึงความพึงพอใจในงานที่ทำด้วย

ปัจจัยที่ทำให้บุคคลปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพได้แก่การที่บุคคลได้ทำงานที่ตนเองพึงพอใจ บุคคลจะรู้สึกพึงใจในงานที่ทำก็ต่อเมื่องานที่ทำนั้นได้ให้ผลประโยชน์ตอบแทนทั้งทางด้านวัตถุทางจิตใจ และสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของเขา (Yoder and others 1958 : 6) ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครศรีธรรมราช เกิดจากหลายๆ ด้าน หากสามารถทำให้บุคลากรมีความร่วมมือร่วมใจมีขวัญกำลังใจในการทำงานเพื่อที่จะสามารถเปลี่ยนปัญหาให้เป็นโอกาสของผู้บริหาร ผู้บริหารจึงมีหน้าที่สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้แก่ผู้ร่วมงาน ถ้าครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานสูงก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานเป็นคนรักงานและศรัทธาในอาชีพของตน มีความกระตือรือร้นในการทำงานไม่ทิ้งงานและหน้าที่การสอน งานได้ผลดีมีประสิทธิภาพสูง สอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัย (two – factor theory) ของเฮอริชเบอร์ก (Herzberg ,1959 : 113 - 115) ซึ่งได้ศึกษาพบว่าคนเราต้องการความสุขจากการปฏิบัติงานมีอยู่สองปัจจัย คือ ปัจจัยกระตุ้น (motivation factors) มีองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ ความสำเร็จของงาน การยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และปัจจัยค้ำจุน (hygiene factors) มีองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ เงินเดือน นโยบายและการบริหาร ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วม

งานและผู้บังคับบัญชา สภาพแวดล้อมในการทำงานและการปกครองบังคับบัญชา จากแนวคิดของทฤษฎีนี้สรุปได้ว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจะนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ

การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราชถือว่ามีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช และโดยที่ยังไม่มีใครมีการศึกษาเรื่องนี้มาก่อนจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ภายใต้องค์ประกอบตามทฤษฎีสองปัจจัยของเฮอรัลด์ เบอร์ก โดยมุ่งหวังที่จะนำผลการศึกษามาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาหน่วยงาน วางแผนการบริหารงานด้านบุคลากรและเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างขวัญของพนักงานครูเทศบาล ให้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีสถานภาพต่างกัน ดังต่อไปนี้
  - 2.1 ระหว่างพนักงานครูเทศบาลที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งสายการบริหาร กับสายครูปฏิบัติการ
  - 2.2 ระหว่างพนักงานครูเทศบาลเพศชายกับเพศหญิง
  - 2.3 ระหว่างพนักงานครูเทศบาลที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี อายุ 35 ปีถึง 45 ปี และอายุ 46 ปีขึ้นไป
  - 2.4 ระหว่างพนักงานครูเทศบาลที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี กับประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป
  - 2.5 ระหว่างพนักงานครูเทศบาลตำแหน่งระดับ 1 - 3 ระดับ 4 - 5 และระดับ 6 ขึ้นไป

สมมติฐานการวิจัย

1. พนักงานครูเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งสายการบริหาร กับสายครูปฏิบัติการ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
2. พนักงานครูเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่เป็นเพศชายกับเพศหญิงมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
3. พนักงานครูเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี อายุ 35 ปีถึง 45 ปี และอายุ 46 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
4. พนักงานครูเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปีกับประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
5. พนักงานครูเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีตำแหน่งระดับ 1 - 3 ระดับ 4 - 5 และระดับ 6 ขึ้นไป มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (survey research) มุ่งศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ตามแนวทฤษฎีสองปัจจัย (two factor theory) ของเฮอริชเบอร์ก โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ พนักงานครูเทศบาลที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2545 จำนวน 333 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2545) ซึ่งมีทั้งหมด 9 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่พนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2545 จำนวน 185 คน ซึ่งผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากตามเกณฑ์ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น

3.1.1 ตำแหน่งหน้าที่ แปรค่าออกเป็น

3.1.1.1 สายบริหาร

3.1.1.2 สายครูปฏิบัติกร

3.1.2 เพศ แปรค่าออกเป็น

3.1.2.1 เพศชาย

3.1.2.2 เพศหญิง

3.1.3 อายุ แปรค่าออกเป็น

3.1.1.1 ต่ำกว่า 35 ปี

3.1.1.2 35 ปีถึง 45 ปี

3.1.1.3 46 ปีขึ้นไป

3.1.4 ประสบการณ์ แปรค่าออกเป็น

3.1.4.1 ต่ำกว่า 10 ปี

3.1.4.2 10 ปีขึ้นไป

3.1.5 ตำแหน่งระดับ แปรค่าออกเป็น

3.1.5.1 ระดับ 1-3

3.1.5.2 ระดับ 4-5

3.1.5.3 ระดับ 6 ขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล

สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราชในด้านต่อไปนี้

3.2.1 ความสำเร็จของงาน

3.2.2 การได้รับการยอมรับนับถือ

3.2.3 ลักษณะของงาน

3.2.4 ความรับผิดชอบ

3.2.5 ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน

3.2.6 เงินเดือน

3.2.7 นโยบายและการบริหาร

3.2.8 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา

3.2.9 สภาพแวดล้อมในการทำงาน

3.2.10 การปกครองบังคับบัญชา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อมและได้รับการตอบสนองของความต้องการในปัจจุบันต่างๆ ที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจหรือกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนเกิดกำลังใจและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามทฤษฎีสองปัจจัยของ เฮอริซเบิร์ก (Herzberg) ในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ความสำเร็จของงาน หมายถึง การที่บุคคลสามารถทำให้งานที่รับผิดชอบได้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การ หรือสามารถแก้ไขปัญหาการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จเป็นสำคัญ

1.2 การได้รับการยอมรับนับถือ หมายถึง การได้รับการยกย่องชมเชย การแสดงความยินดี การได้รับความไว้วางใจ การได้รับความเชื่อถือ การยอมรับเป็นพวกพ้อง การได้รับการสนับสนุนหรือได้รับกำลังใจจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาเมื่อการปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จ

1.3 ความรับผิดชอบ หมายถึง ภาระหน้าที่และความผูกพัน ที่ผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ได้รับมอบหมายต้องปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การ

1.4 ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน หมายถึง การที่บุคคลมีโอกาสได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นรวมทั้งการมีโอกาสได้เข้ารับการอบรมดูงาน ศึกษาต่อเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมและได้วุฒิสูงขึ้น

1.5 การปกครองบังคับบัญชา หมายถึง ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการบริหารงานโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ในการทำงานร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจใน อันที่จะให้การปฏิบัติงานบังเกิดผลตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 สภาพแวดล้อมในการทำงาน หมายถึง สภาพที่เอื้ออำนวยต่อความสะดวกสบายและความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน

1.7 เงินเดือน หมายถึง เงินค่าจ้างที่ได้รับเป็นประจำเดือนรวมทั้งเงินตอบแทนและสวัสดิการที่ได้รับอยู่ในปัจจุบัน เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าเช่าบ้าน ค่ารักษาพยาบาล ค่าช่วยเหลือบุตร ตลอดจนเงินสวัสดิการประเภทต่างๆ

1.8 ลักษณะของงาน หมายถึง งานที่พนักงานครูได้รับการมอบหมายให้ทำตรงกับความรู้ความสามารถ น่าสนใจท้าทายให้อยากทำมีความยากง่ายเป็นลักษณะงานที่สามารถทำตั้งแต่ต้นจนสำเร็จโดยไม่เกิดเบื่อหน่าย

1.9 นโยบายและการบริหาร หมายถึง แนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยให้ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน และการกระจายงานให้รับผิดชอบตามความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน มีวิธีการดำเนินงานที่บุคลากรทุกฝ่ายมีความเข้าใจ และยึดหลักการบริหารงานที่ถูกต้องมีเหตุผล

1.10 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา หมายถึง ความสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนครูในโรงเรียนและผู้บังคับบัญชาเพื่อให้เกิดความพอใจทั้งสองฝ่าย

2. ผู้บริหาร หมายถึง นายกเทศมนตรีและบุคคลที่ดำรงตำแหน่ง อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการหรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การบังคับบัญชา การกำหนดนโยบาย การให้การสนับสนุนช่วยเหลือ มีความยุติธรรมและเป็นผู้ที่ผู้บังคับบัญชาให้ความเชื่อมั่นและการยอมรับนับถือ

3. พนักงานครูเทศบาล หมายถึง พนักงานครูเทศบาลซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาของโรงเรียนเทศบาล

4. โรงเรียนเทศบาล หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

5. เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไปโดยราษฎรเหล่านั้นอยู่หนาแน่นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3,000 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร มีรายได้พอสมควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำ และมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลนคร

ประโยชน์ของการวิจัย

1. การศึกษาค้นคว้าวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล อยู่ในระดับใดและพนักงานครูที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

2. ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

2.1 ระดับโรงเรียน ผลการศึกษาครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช นำไปปรับปรุงการทำงานเพื่อสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2.2 ระดับเทศบาล เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารระดับสำนักการศึกษาและต้นสังกัดสามารถใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุง ส่งเสริมด้านปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลต่อไป

3. เป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหารการศึกษาของเทศบาลในการกำหนดนโยบายและการวางแผนการบริหารงานบุคคลของพนักงานครูเทศบาล

4. เป็นข้อมูลสำหรับเทศบาลนำไปอบรมประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจกับพนักงานครูเทศบาล